

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH-MEGYEI EGYESÜLT ELLENZEK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE:

Megjelenik hetenkint kétszer: Vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
A hajlat utzával szemközt Falczlone-féle ház,
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető közleme-
nyek birtokosok és minden díjak fizetők.

Felelős szerkesztő:
DR. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 frt — Félévre 4 frt — Negyedévre 2 frt
Naptáriútnak egész évre 6 frt Félévre 3 frt Negyedévre 1-50
Egyes szám ára 10 kr.

Hieronymi rendelete.

Szégyenpir fogja el a magyar ember arcát, ha Hieronymi rendeletét olvassa a katonai átiratok tárgyában.

A kinek csak fogalma van állami souverenitásról, a ki egy állam hivatalos nyelvének jelentőségét meg tudja érteni, — az a megalázás s önmegtagadás oly magas fokát látja e rendeletben, a milyenhez képest a gróf Csáky-féle rendelet, mely szintén nagy felháborodást keltett, hazafiasnak tűnik föl.

A ki azt a rendeletet kiadhatta, az elárulta, hogy nem érez magyarul, hogy nincs lelkében igaz hazafiság, hogy stréber, kit a véletlen szele felvitt az állami méltóság kimagasló fokára, de azt a magaslatot megbecsülni nem tudja.

Ha volt Hieronyminek valamely érdeme a multban, ugy e rendeletével lábfall taposta azt s többé nincs joga elismerésre számítani. Semmi sem lehet elvitáztatlanabb, mint az állam nyelvi joga.

Még az állami élet alacsony nívóján mozgó tartományok is görcsösen ragaszkodnak saját nyelvükhöz, melyet használnak mindenkor s minden irányban.

Pláne Magyarország a legmeszebb menő konczessiót adta meg a nemzetiségeknek, midőn a községi adminisztrációban megengedte a különféle nyelvek hivatalos használatát.

De azt mondja Hieronymi, hogy a német nyelv a közös hadsereg hivatalos nyelve, az tehát jogosan használja velünk szemben e nyelvet. S ebben van a legorzapírtóbb alkotmány-sértés.

Elismerése annak, hogy a közös hadsereg egy állam vagy egy tartomány volna, melynek nyelvi souverainitáshoz van joga.

Mi alkottuk azt a törvényt, mely a közös hadsereg belső egységesítése czimén a német nyelvet tette meg hivatalossá.

De nem velünk szemben, mert mi az állam hivatalos nyelvét is megállá-

pitottuk s az a törvényhozó hatalom, mely a saját hivatalos nyelvét törvény útján megállapította, fölülte áll amaz intézménynek, mely most vele szemben egyenrangú jogokat vindikál.

A közös hadsereg jogot nyert ugyan belső egységesítése czimén a német nyelv használatára, de arra nem nyert jogot, hogy a magyar államot mint ilyent németültudásra szoríthassa.

Hiszen a magyar tisztviselői minősítés sem tartalmaz oly rendelkezést, mely a német nyelv tudását tenné kötelezővé.

Mi jögon követeli Hieronymi, hogy valamely magyar közigazgatási hatóság megértse a katonai német átiratot?

S van-e valamely praktikus haszna e rendeletnek?

Mindenek előtt fölháborítja az ország nyugalmát, fölláztatja önéretetünket.

De ennek lecsillapultával sem fog a kívánt eredmény beállani.

Eltekintve attól, hogy a hatóságok joggal fogják visszautasítani a német átiratokat, miáltal az elintézés ké-

TÁRCZA.

A tenger partján.

Sully-Proudbomme után szabadon.

Sok nagy hajó, mit hány a hab
S oltalmaz még a kikötő,
Nem gondol a bölcsőre, nem,
Mit messze ringat a szülő.

De holnap eljön a bucsú,
Midőn a nő majd sirni fog.
S a vad hullámokat szelik
Az égre szomjas vándorok.

És ekkor a sok nagy hajó
Mely könnyen siklik a habon,
Ugy érzi, vissza tartja őt
Egy kis bölcső a partokon.

Hídor.

Völégényi hangulat.

Forró, kábító juniusi éj; az égen ezer meg ezer csillag ragyog, a hold halvány ezüstös fénnel hinti be a nyugvó földet.

A városka utzáiban mély csend honol; Kálnay Elemér, a helység első gavallérja, a környék Adonisa, a dandyfflor ideálja egymagában bolyong. Fejét, azt az eszményi, sötét göndürrüftű fejet lehorgasztja, szép, keskeny fehér kezeivel idegesen simogatja gondosan ápoltt, selymes bajuszát, annyiak esodálatának tárgyát.

Kálnay Elemér haragszik az egész világra, haragszik önmagára, de legjobban haragszik arra a kőkényszempárra, mely a hozzátartozó rózsás arcozskával és aranyhajjal egyetemben folyton előtte imbolyog és nem engedi, hogy Magdára, a menyasszonyára gondoljon, kivel holnap délben esküszik s ki a közeli Z . . . legszébb és — leggazdagabb leánya, míg Iluska, a kék szempár tulajdonosnője, bár az első tuajdonosságban vetekedhetik Magdával, az utóbbiban ugyancsak nem állja ki vele a versenyt, mert Ilus szegény, csaknem oly szegény, mint Elemér, az eladósodott gavallér, az ismert parthievadász; és ezért, csakis ezért Magda az Elemér mony-

asszonya, nem pedig Iluska, daczára annak, hogy az említett gavallér jobban szeretné megfordítva.

Sőt annyira szeretné megfordítva, hogy egy rövidke pillanatig még oly furesza gondolatok is megfordulnak agyában, mint: inkább szegénység . . . tltérés, szonvedés . . . csak Ilus . . . Ilus . . .

De csak egy pillanatig, aztán ujra felttkerekedik, benne az önző számító ember, aki inkább lemond szívbeli boldogságáról, mint megszokott kényelméről, nagyuri életmódjáról.

— Eh! ha nem lehet, hát nem lehet, és azzal vége az egész bolondos históriának!

Kálnay ép egy kávéház előtt megy el, melyből a késő éji óra daczára vig cigányzene hallatszik.

— Menjünk mulatni . . .

Azzal belép; azonnal körülfogják őt a mulató czimborák, huzzák a cigányok kedvenc nótáit és Kálnay iszik, mulat szenedélylyel . . .

— Mulass pájtás — mondják barátai, bucsuzzál vigan a legényélettől, hisz van okod a jókedvre.

Teringettét, szép kis aranyhalacska

sedelmet szenved, azon felül — a másodizben, erőszakkal követelt elintézés sem lehet gyors, mert minden közigazgatási hatóság német tolmácssal nem rendelkezik, s az ily átfordítási művelet a kiadó s ígató hivatalok labirinthjén keresztül menve, el fogja vesztetni aktuálitása nagy részét.

Mit céloz tehát ez a rendelet? Semmi egyebet, mint demonstrálni azt a szolgálékütséget, melylyel Hieronymi tárczájához ragaszkodik.

Minister minden országban gyakran jut alternative elé, mely önértézt próbára teszi.

Nálunk az a divat, hogy a minis-teri önértézt megjuhászodik s a nemzeti becsület csorbát szenved.

Hieronymi jól tudta, hogy az a követelés, hogy ő a katonai német átiratok védelmére rendeletet adjon ki, — hazaellenes s törvénytelen.

Meg kellett volna ezt a katonai hatalmasságoknak magyarítani s ahhoz kötni tárczáját, hogy elfogadtatik-e magyarázata.

Hieronymi, féltve belügyminiszteri méltóságát, inkább rugott egyet a nemzet önértézt, a törvényen s az alkotmányon, semhogy kockára tegye a piros bársony szék bírását.

S minthogy a miniszteri tények nem bírálhatók el elkülönözten, de egy miniszter alkotmányértésteért az egész kabinet felel, ha azzal szolidaritásba helyezkedik, ennél fogva a nemzet tudni fogja, hogy Hieronymi rendelete a Wekerle-kabinet közös akaratával lön kibocsájtva, — s azon arculcapás, mely abból a nemzetre hárul, a Wekerle-kormánytól származik.

S ezek után lelkesedjünk tovább is Wekerle politikájáért!

A nemzetiségek Magyarországon.

A civilizált államok a liberális elvek alapján több-kevesebb jogokkal, autonómiával stb. ruházzák fel az államok kötelekébe tartozó nemzetiségeket, a kellő ellenőrzés jogának fentartása és gyakorlása mellett. Nem is igen élnek vissza a nemzetiségek jogaikkal, legyenek azok akár politikai természetűek, akár pedig az egyházi ügyek vezetése körül felmerültek, mert az állam felügyeleti jogánál fogva nyomban megtorolja s elejét veszi a visszaéléseknek. Így kellene ennek történni mindenütt, de sajnos, hogy nincs így. Magyarország az egyedüli állam, hol a különböző nemzetiségek a teljes nemzeti egyenjogúság, a polgári és politikai jogok széleskörű gyakorlása dacára is örökké elégedetlenek. Napról-napra halljuk az alaptalan panaszok felhányását, elnyomatásuknak s szakadatlan üldözöttségüknek a sajtó útján való kürtölését, úgy itt a belföldön, valamint a külföldön is. Lelkiismeretlen agitátorok ingerlik ellentük a különben szelíd lelkületű, de tudatlan népet, szitják közöttünk az ellenségeskedést majd titkon, majd nyilvánosan, egy szóval: folyik az aknamunka.

Alig vagyunk képesek még elképzelni is, hogy a magyar hazafiságukkal fennen kérdő magas állású egyházi és világi férfiak egyaránt közreműködnek ezen szegyeteljes agitációkban — ha igaz a mit a Pituk-féle röpirat állít, — részint közvetlen ténykedés, részint pedig az által, hogy a tények előtt szemet hunynak s színlelik az ártatlanságot.

A legujabb államellenes agitációról Pituk lelkész tépte le a leplet s

röpiratában kiméletlenül, de teljes tárgyilagossággal mutatott az oláh liga működésére, Pavel püspök és a nagyváradi püspökséghez tartozó lelkészek oláhosító ténykedésére. Röpiratában szóról-szóra citálja Pavel püspöknek a lelkészek és néptanítókhöz intézett körrendeletét, melyben felhívja őket az oláh nyelv kizárólagos használatára a tanintézetekben. Előadja még Pituk azt is, hogy a belényesi gimnázium tanárai titkos subvenciókban részesülnek az oláh nemzeti szellemben eszközölt nevelés és tanításért, mely subvenciók a káptalani pénztárból utalványoztattak.

Ilyen és ehhez hasonló vádak dacára sem következett még eddig czáfolat, csak egyszerű tagadás!

Szomorú, hogy Magyarországon ilyen nemzetellenes üzelmek folynak; de még szomorubb az, hogy az állampolgári engedelmisség megszegése, a magyar állam iránti köteleesség teljesítésének elmulasztása a kormányhoz közel eső egyházi férfiak által eszközöltetett, kiknek jó példát kellett volna tanusítani a különben sem gondolkozó tömeg előtt.

Mindezen visszaélések után sem nyul a kormány erélyes rendszabályokhoz, nem indítja meg a vizsgálatot, hanem elhuzódik az ügy, s egy kis hirlapi polemia után agyonhallgattatik. S mind ezen elnézés, ezen pártatlan enyhesség a magyar törvények és rendeletek áthágásáért, a magyar nemzet ily súlyos megsértéseért ugyan miért tétlen a mi kormányunk? A felelet egyszerű: hogy biztosítsa magának parlamentünkben a többséget a nemzetiségek képviselőiből.

Ez a diplomatia megfejtése azon megtorlásnak, melyet kormányunk az oláhok, tótok, szászok, horvátok s egyéb nemzetiségek izgatásai elnézésével tanusít.

Bismarck herczeg másként bánt el a poseni lengyelekkel, pedig azok a

akadt a horgodra, te irigylendő ember. Gyere, koczintsunk. Éljen a szép lány és éljen a pénzes zsák! . . .

De Kálnay Elemér hirtelen elkomorul, a részeg cimborák, kaczer pinczérnök, álmos cigányok közepett hirtelen felmerül előtte anyagi tisztaságában egy aranyfürtű fejecske, szemrehányón néz rá egy könnyesen ragyogó égkék szempár . . .

S még hozzá fel-felsír a cigány hegedűje:

Szomorú füz hervadt lombja
Ráborul a sirhalomra . . .

zeng a mélabus magyar nóta és az imént még vígan kurjongató Kálnay leborul az asztalra és együltt sir, együltt zokog a hegedűvel.

Pajtásai gúnyolják, hogy olyan hamar árt meg neki a bor, de Elemér most nem törődik velük. Felugrik az asztaltól és oda szól a cigánynak:

— Gyere velem! — és a primás tudja már mit akar Kálnay; éjjeli zenét adat valakinek. Kicsit furesának találja ugyan a cigány, hogy az urfi esküvője előtti éjjelen még másnak, mint a menyasszonyának szerenádoz, de hát neki mind egy, azaz, hogy annál jobb.

És megindul a cigánybanda élén Kálnayval, ki azt Iluska ablaka elé vezeti. Itt megáll és halkán megnevezi a játszandó nótákat.

S felzengnek a szomorú magyar dalok, zokognak a hurok és zokog ott benn párnáin egy aranszőke leányka, ki ébredő szive első ábrándjainak temetési dalát véli hallani s ki első csalódása könnyeit sirja el . . .

Kálnay Elemér a ház előtti fához támaszkodik; némán, sápadtan hallgatja a cigányok játékát s az előkelő világfi, a nagy cinikus, nem titkolhatja e perczen maga előtt, hogy nagyon boldogtalan és szegény . . . szegény, mert önző, mert számító, mert nem bir eléggé szeretni, hogy szerelméért áldozni is képes legyen . . .

Vad fájdalom marcangolja szívéit, kimondhatatlanul keserű érzés fogja el egész valóját és elgondolja, hogy teljes életében vissza fog emlékezni erre a csendes csillagos nyárájra, egyetlen igaz szerelmétől való bucsújára . . .

— Instálom ez már elég volna szerénádnak — mondja a cigány egy dal végeztével álmosan.

S ez magához téríti Elemért; igaz,

mit is akar még? elég volt már. De nem bir helyéről elmozdulni, merőn szegzi szemét az ablakra, mintha még várna valamit, aztán kutat, keres emlékezetében egy oly dal utat, melybe szíve egész keserűségét önthetné, mely megnyugtatná lázongó véréit, mely megnyugtatná azt az anyagi teremést, kiről tudja, hogy e zene felizgatta s kitől ő csak bucsuzni akart. Gondolkozik . . . gondolkozik . . .

Hirtelen monoton, egyszerű régi daltal uté meg fülét, egy a virradatban utrakelő német vándorlegény dala.

Behüt' Dich Gott! es wär' zu schön gewesen. Behüt' Dich Gott! es hat nicht sollen sein! éneklie a fin.

— Tudod ezt a dalt? — kérdi Kálnay a cigánnytól — ha tudod, huzd még ezt az egyet.

S a cigány huzza, huzza s Kálnay érzi, hogy — míg az édes-bus magyar nóták könnyeket facsartak szeméből és elkeserítették kedélyét, — ez egyhangú daltal behatása alatt mint csillapodik le szenvedélye, mint költözik imént még lázasan dobogó szívébe lemondás és béke . . . hideg, dermesztő, halálos béke . . .

Fásult egykedvűséggel bámult a szür-

német egység vagy Németország politikája ellen semmit sem vételek. Sőt a germanizációra való törekvésben annyira ment, hogy a lengyel burschenschaftokat is betiltotta a német egyetemeken.

Oroszországban még kedvezőlebb helyzetben vannak a nemzetiségek, minék élő bizonyítéka a zsidók sajnárgatása s kizetése az orosz állam területéről. A lengyeleknek betiltatott anyanyelvük használata nyilvános helyeken, megtiltatott nemzeti hőseik megünneplése, sőt mi több, a lengyel iskolákban a tannyelv az orosz.

Magyarországon távolról sem vagyunk ennyire. Itt a nemzetiségeknek van külön iskolájuk, használják anyanyelvüket, bárhol és bármikor, élvezik a magyarokkal az állampolgári jogok összeségét, s hála fejében feldarabolnak országukat nagy Dákorumániára, vagy Delszláviára.

Az oláhok gyűléseznek Nagyszébenben „elnyomatásuk“ miatt; a tótok szidalmaznak bennünket a saját útján; a szászok a „Schulverein“-től várnak segítyt, a horvátok ha területükön magyar szót hallanak, insultálják a magyar embert.

Csak a magyar kormány nem tesz semmit az ágitátorok ellen.

Aemilius.

Kétes jövő.

A „Pesti Napló“ 124. és 126. számaiban Rimler Gyula ur által a magyar, francia- és orosz szövetségről közzétett nyilatkozatai megérdemlik azt, hogy azokkal minden józanul gondolkodó hazafi komolyan foglalkozzék, mert az eszme érdekességénél fogva érdemes a polemikára és arra, hogy azzal minően tekintetben foglalkozzunk.

Igaz ugyan, hogy egy igaz magyar ember sem lehet — az 1849. évben az oroszok által szabadságunk ellen elkövetett elnyomatás miatt — az oroszoknak barátja de a mint ennek sem, egy a németeknek sem, mert nemzeti létünknek egyik

külfelét, mely az éji homályt lassanként felvilágítja. Mindennek vége . . . vége az álomnak, vége a szerelemnek és ifjúságnak. . . . Ő legalább úgy érzi, mintha ez éjen át évtizedekkel véntült volna, a lelke oly sivár, a szíve oly kihalt, pusztá, oda többé nem férközik be a szerelemnek, a legfőnyesebb napsugárnak melege . . .

S a cigányok már rég elhallgattak, haza is mentek, Kálnay Elemér mintegy féllámban, mámorban, nehéz fővel, zúgó aggyal megy az indóház felé. Élutazik. Hisz délben lesz az esküvő. Reggeli nyolczra odaér . . . menyasszonyához.

— Eh, eb aki busul. Ma még lakzit álltnk, nem hallotti tort!

Hanem azért a vonat zakatolásán át folyton fülében cseng:

Behüt! Dich Gott! es wär zu schön gewesen, Behüt! Dich Gott! es hat nicht sollen sein!

Sőt még az oltár előtt, az orgonazúgáson, a lakzin a pohársengésen keresztül is ezt az egyszerű, monoton melodiat véli hallani a fényes gavalér, a boldog vőlegény . . .

Székely Aurél.

veszélyesebb a másiknál. Hogy megállapíthassuk azt, vajjon melyik veszélyesebb, szükséges tehát a geográfai helyzettel, a múlttal és a jövővel foglalkoznunk.

A geográfai helyzetet tekintve, a német sokkal veszélyesebb hazánkra nézve az orosznál, mert országunk egy harmad része a németek által szomszédoltatik. Igaz ugyan, hogy jelenlegi szomszédjaink a velünk szögországban levő osztrákok, de az csak idő kérdése, hogy mikor lesznek a nagy Németország alattvalói. De megkeleti határainkat is a Hohenzollern uralma alatt álló Románia köríti, melynek lakói minden időben készek ellentük törni és az országunkban lakó románok és németekkel egyesülve nemzetünk ellen irtóháborúra kelni. Ez abban a perczben megtörténhetik, a mely perczben megszűnt Ausztria-Magyarország nagyhatalom lenni; ennek a bukása pedig akkor következik be, a midőn a német hatalom az osztrák és olasz hatalmak segélyével az európai népek szabadságát és műve tségét terjesztő francia nemzetet meg fogja semmisíteni és őt a nemzetek sorából kitörülni. Senki se higgye ugyanis azt, hogy a németek, — ha egyszer sikerül nekik a francia nemzetet legyőzni, — azt az 1871. évhez hasonló állapotban fogják hagyni. A németek legfőbb feladata az lesz, hogy a francziák — mint hatalmas nemzet — soha többé fel ne emelkedjenek s így azt saját katonai hatalma alá hajtva, tüzzel-vassal fogja pusztítani azokat. Ha pedig a francia nemzet egyszer megszűnt nagyhatalom lenni, akkor az összes európai nemzetek a nagy Frigyes által megjósolt német rabigába fognak kerülni s tudja az ég, mikor fognak azon rabiga alól szabadulni. Ha pedig Franciaország elesett, Ausztria önként fog beleolvadni a nagy német nemzet testébe. Ha a világot uralható Germania közvetlen szomszédságunkba kerül, akkor csak egy lépésben, hogy hazánkat hatalma alá kerítse; mert érdekünkben senki sem fogja utját állani, — sőt idővel az orosz birodalom nagy részét is hatalma alá fogja gyúlni; szóval Európában német lesz a ur s övé a hatalom.

Ha pedig a német hatalom megtörtetik és az 1863. év előtti határaitba szorítatik vissza, vagy pedig apró köztársaságokká darabolatik szét — mi nem lehetetlen — az esetben a francia nemzet fog megmaradni, mint Európát vezérlő állam. Ez ugyan nem lesz képes hatalmát a nagy Napoleon módjára kiterjeszteni, — mindazonáltal a kisebb európai nemzeteket képes lesz az egyes hatalmasabb nemzetek talpajai ellen megvédeni, — mert ez esetben Ausztria nagyhatalmi állása épségben megmaradhat. Ausztria a francziák és olaszok segítségével mindenkor képes lesz az oroszok nyugati s keleti terjeszkedése ellen gátat vetni. Ezen szempontokból tehát nemzetünk nézve mindenesetre jobb a francia, mint a német és olasz szövetség az olaszok nagyon távolnak akkor, — a midőn a francziáknak nemzeti egységükkel azzal egyikeznek meghálálni, hogy a — németekkel szövetezve a francziák egyes tartományaira áhítoznak; mert a német úgy is elfogja foglalni az olaszoktól a francziák leveretése esetén mindazon részeket és erődtett helyeket, melyek most Olaszország védelmére szolgálnak és az olasz határokat nyílt határokkal fogja felszerelni csak azért, hogy idővel Rómát elfoglalván — az legyen a luteránus püspökök székhelye. Hiszen csak a vak és tudatlan nem képes be látni a németek terveibe; de aki figyelemmel kíséri a németek fiatal császárjának működését, és terveit, az könnyen képes levonni azokból a jövőre való consequenciákat.

En részemről ránk nézve nem tartom okvetlen szükségesnek az oroszral való szövetezést, de a francziákkal igen, legalább a semlegességet. De hogy mi szabad nemzet — egy az európai népek szabadságát és létét fenyegető zarnok szövetségben maradjunk, egyenlő a halállal, mert az kétségtelen dolog, hogy a francia nemzetnek a németek általi legyőzése egyenlő

lenne az összes európai nemzetek legyőzésével.

Nem szabad szemünk elől tévesztelni azt sem, hogy Hollandia és Belgium ugyancsak germain népfaj és számra nézve erőten, ezek is a németek hatalma alá fognak kerülni. A spanyol nemzet nem számít, az maholnap vagy jelentéktelen köztársasággá fog alakulni, mely esetben mint most sem, nem sokat fog nyomni a latban, vagy az sem lehetetlen, miszerint idővel vilmosnak valamelyik fia fog ülni a spanyol nemzet trónján, ez esetben az is a nagy német bundhoz fog tartozni.

Nem mondom, hogy az osztrák-magyar monarchia ameddig Ferencz-József él, nem lenne a németek által meghagyva, de a harcsi mámortól és babértól ragadtatva a hatalmas német nemzet erre sem lenne tekintettel, annál is inkább, mivel magok az osztrákok is odatendálnak a nagy németseghez.

Nekünk mindenesetre a multakra kell tekintenünk és abból oklununk. Hiszen nemzetünk a törökök rabigája alatt nem szenvedett annyit, mint a németektől és még is egy nem észleves bosszúállás halálos ellenségünk karjaiba képes minket belekergetni.

Ha mi a drága németek szövetezésébe bele nem megyünk, hanem semlegesek maradunk, vagy pedig a francziákkal szövetezünk, — ekkor mi nem estünk a germanismus hatalmába, intelligens fiainkat nem kényszerítük két évi szolgálatra a német nyelv tudása miatt, — nem kötelezzük tanuló ifjúságunkat a német nyelv tanulására és a katonák sem merészkednének törvényeinket magyarítani s minket úmat megkereséseiknek elintézésére kényszeríteni. Ez miud a drága német szövetezés akaratából eredt és ered, ki jó előre készíti a talajt hazánkban, hogy annak idején kész németekre találjon.

Hát a militarismusnak folytonos szaporítása és felszerelése hány és hány milliót nyelt el szegény adózó polgáraink véres verejtékekkel keresett filléreiből, csak azért, hogy hátra ne maradjon a drága német szövetezés mögött, ki maholnap a cezesemőket is be fogja sorozni katonáknak, hogy azok segélyével alapítsa meg világhatalmat és megsemmisítse a népek szabadságát és azok nemzeti jellegét s hatalmát, hogy így megvalósítsa Nagy Frigyes jövőndőlését. Csakhogy ezen jövőndőlés kétféleképen szólott: első Vilmos porosz király meg fogja alkotni a nagy német birodalmat és magát a németek császárjává fogja koronáztatni; második Vilmos pedig az egész világra szóló német hatalmat megalapítani, esetleg ő lesz a németek utolsó császára és a németek hatalma örök időkre le fog tűnni a világ színpadáról.

Az első jóslat megvalósult, a második folyamatban van és pedig azon pont felé, amely a németek világhuralma elé vezet. Ez be fog következni, ha az osztrák-magyar és olasz monarchiák jó eleve nem szakítanak a németek szövetségével. Az kétségtelen, hogy háboru esetén a mostani körülmények között német lesz a győztes és oda lesz a népek szabadsága, melynek elvesztését a szabadságoktól megfosztandó népek örökös átka fogja kisérni az osztrák-magyar és olasz monarchiákat e szövetezésért, esalhogy ezen átok későn fog jönni.

Szükséges tehát jó eleve a nemzeteknek — különösen nekünk és az olaszoknak — belátni azon veszélyt, mely szabadságunkat és nemzeti létünket fenyegeti a németekkel szövetezés az esetre, — ha egyszer sikerülni fog neki a francia nemzetet megsemmisíteni. Ebben nekünk segítyt nyújtani a német despotizmusnak több a bünnél. Egyenlő volna ez nemzeti létünkön való önkéntes lemondással; mert tudva azt, mivel szövetséget kötök, erősebb nálammál, aonkívül önző és erőszakos, még is szövetezem vele, ha megcsal, megrabol és mindenkéül kifoszt, nem igen találko bíróra, ki nekem igazat adva az erősebb szövetséges ellen merne marasztaló ítéletet mondani. Így legszentebbe jogaim veszve vannak, ha az erős és önzővel szövete-

Hát én nem ittam önökkel és józan vagyok, nem ettem önökkel és az ilyen nagy uraktól, még ha nem is kerülnek 1600 frtba, megcsömöröltem.

Megcsömörlik pedig az ember azoktól a talpnyaló beszédekől, melyeknek kinyerése képezi a körutazás pusztá célját.

Tudvalevő dolog, hogy a fejedelmek tetszelegnek a hatalmi fényben, a haderő számos tényezőjének alárendeltségében, a népek hódolatában. Miklós, a körutazó fejedelem, szintén abban találja hiúságát, hogy a főispán és a kormánybiztosi hivatalos suite csillogó uszályával fűrdőzik a hatalom és megbámullatás áradatában,

Hogy utazásának külszin szerinti céljával nem sokat törődött, hogy Zenta érdekeit nem ismerhette meg, az itt tartózkodásának rövid idejéből könnyen következtethető. Vagy talán hadvezéri éleslátásának elég volt egy pillantás, hogy mindent tudjon? Hiszen akkor a tőrös lepényre kevesebb idő maradt, mint a melyet matematikailag kiszámítottunk.

A fő az, hogy a lapok személyi híreinek rovata közölte, hogy Miklós Ödön saját külön hajóján és napidíjain Zentán is volt. És ez nekünk is jól esik, mert Miklós Ödön is, meg a lapok is tudják, hogy Zenta létezik, a partja alatt a Tisza folyik és a nagyvendéglő kosztja kitűnő.

Evvel aztán ők is, mi is befejezhetjük ezt az országra szóló eseményt.

X. Y.

A sikkasztással vádolt patriárka.

Lapunk utolsó számában említettük, hogy milyen kellemetlen röpiratot küldtek be hozzánk Brankovics patriárkáról. Nem szívesen vettünk akkor sem tudomást a dologról, mert a gyanúsításoknak nem vagyunk barátai s az a meggyőződésünk, hogy az e fajta dolgokat hivatalos uton, a maga rendje és módja szerint köll elsőben eltárgyalni. — Azonban most már az egész sajtó tudomást vett a skandalózus ügyről s mi is csak szomorú köteleességet teljesítünk, midőn költetlenkedve elreferáljuk, hogy mi van a pamphletben, mely iránt való ellenszenvünket még növeli, hogy a merész vádaskodó a névtelenség köpenye mögé bujt.

Az véljük, hogy neki legelsőben is meg kell magát neveznie s azt véljük, hogy a patriárka önmagának, multjának, azon magas méltóságnak, melyet betölt, tartozik, mikép a röpiratban foglalt szennyet magára száradni ne hagyja.

A röpirat egy cikksor kivonata, mely cikksor elsőben az újdíki „Sztáza” című szerb lap hasábjain látott napvilágot.

A füzet ezúttal első sorban az, hogy a magyarok is tudomást vegyenek róla.

„Ama reményben, — mondja a szerző — hogy tisztességes ember nem tűrheti, miszerint reá ilyen árnyék essék, legkevésbé pedig egy egyházfő és hozzá még Ő Felsőének titkos tanácsosa, hanem iparkodni fog sajtóper útján a közönségben a kételyeket eloszlatni, — ezen cikkek egy részét magyar fordításban nyilvánosságra hozom és a hivatott körökre, valamint a sajtóra bízom, hogy fölállítsák függetlenül mondjon ítéletet!”

„Aki azonban — folytatja — ismerte

György patriárkát, az tőle jobbat nem is remélhetik; mert amely ember, mint a hierarchia egyik legmagasabb esperesi kerületének eseresé, mint a nemzetegyházi kongresszus és a kongresszusi választmány tagja stb., nem átalja az átvett közpénzt tíz éven át magánál tartani s suttogásban csak akkor beszélni, mikor az összes nemzetegyházi hatóságaink megtudták, hogy ez a pénz György szerb patriárkánál van s mikor világosan be lehetett bizonyítani, hogy ezt a pénzt szándéka volt elsikkasztani; az ilyen ember csakugyan az ő elemében van, mikor egy cselekszik és nem másképp, amint említettük.

Kifejti aztán a röpirat, hogy Brankovics György a Sándor egyházközségtől befolyt összeg nagyból részét, 259 frt 36 krt csak akkor szállította be tíz év múlva, mikor szorítani kezdte a dolog, azután így fejezi be közleményét:

„Mi ezt a piszkos ügyet nem hoznók nyilvánosságra éppen a patriárkai méltóság miatt; mi azt elhallgatnók és továbbra is titokban tartanók, ha Brankovics György esperes, miután patriárkává lett, meghátrált és hasonló tettektől őrizkedett volna; de ő azt nem tette meg: náa a magas és szent patriárkai méltóság nem irtotta ki ezeket a piszkos szokásokat, hanem ő méltóságának magasztosságát és szentségét még további hasonló cselekvés emeltyűjével használja föl. Ezért a nemzet és az egyházi iránti kötelesség, ezen szent méltóságiránti kegyelet kényszerít engem erre a lépésre, hogy — ha lehetséges — a további igazságtalan tetteket, amiket György patriárka naponta és miunden lépésével elkövet, megakadályozzuk.”

„Miután kétségtelen, hogy a boldogult szabályai, mitrovicizai, valamint több más esperes épp oly módon megrövidítették a szerb egyházi nemzeti alapokat 50.000 — 100.000 frt erejéig, megengedhető a gyanúsítás, hogy a zombori esperességnél ugyanezen eset fordulhatott elő a korábbi években, ha a magas vallás- és közoktatásiügyi kir. minisztérium részéről pontos vizsgálat indíttatnék.”

Irodalom, művészet.

Földrajz a népiskola III. osztálya számára. Ily cím alatt egy tankönyv fog a napokban megjelenni Osztrognácz Ferencz, ő-besseli tanító szerkesztésében, melyre már az értesítést vetjük. A tanlgy-barátok figyelmét felhívjuk e hézagpótló munkára.

Katolikus szertartás — ezimmel hasznavehető, jó magyarsággal irt könyv jelent meg Buday Gerő, zombori főgimnásiumi hittanár tolából. A mű középiskolai használatra van szánva és céljának tökéletesen megfelel. Ára 60 kr. s a szerzőnél kapható.

A „**Képes Csaiádi Lapok**” 35-ik száma a következő tartalommal jelent meg:

Regina. (Elbeszélés.) Irtá Prém József. (Folyt.) — A kávéőröl. (Költemény.) Versényi Györgytől. — Nyár-út. (Költemény.) G. Diószeghy Móról. — Megálljon kend. (Költemény.) Péterfi Tamástól. — A fölterjesztés. Irtá Tolnay Lajos. — A Mátyás templom története. Somfai Jánostól. — Fatia Rosia. (Elbeszélés a Horavilágból.) Moldován Gergelytől. Folyt. — Gondolatok. — Peng a kasza. (Költemény.) Dura Mátétól. — A gyilkos. (Igaz történet.) Irtá Tolstói Leó gróf. Fordította Hollós. — Humor. — Sebek kezelése az orvos érkezéig. Irtá E. Kovách Aladár. — A boldogság virága. (Elbeszélés.) Verner E-től. Fordította Beniczky Irma. Folyt. — Mindenféle; Szin-

házi programok. — Képeinkhez. — Irodalom. — Ellhunytak. — Értesítők.

A Balaton Fürdői s azok hatása. Ily című terjedelmes füzetet küldtek be hozzánk. A művecskét Preysz Kornél dr. a Balaton fürdőinek lelkes ismertetője irta. Megérdemli a könyv, hogy olvassák azok, akik üdülést, gyógyulást, szórakozást keresnek s a fürdők közt válogatni van módjuk.

Uj tankönyv. Habár a Lampel-czég (Budapest) által kiadott Mártonfy és Gockler Antal-féle Magyar nyelvgyakorló és Olvasókönyv című jeles népiszkolai tankönyvet lapunk hasábjain több ízben ismertettük, nem tartjuk fölöslegesnek a délvideki német és német-magyar tannyelvű népiszkoláink magyarosodása érdekében e könyveket az új iskolai év kezdetén s második kiadásának megjelenésekor ismét a legmelegebb ajánlással ismertetni.

A Mártonfy-Gockler-féle Magyar nyelvgyakorló és Olvasókönyvről, mely a vallás és közoktatásiügyi minisztérium által f. é. 11107. sz. alatt nyert német és német-magyar ajku népiszkolák számára engedélyezést — az összes hazai tanügyi lapok és több fővárosi lap az elismerés legmelegebb hangján érkezett. Bennök alapul, a magyar nyelvnek — a fordítási és nyelvtani szabályok lélekölő beemlézését mellőve — a társalgás és gyakorlati útján való elsajátítása. A nyelvérzéknek fejlesztése és ébresztése az első cél; ez kell, hogy alapját képezze minden nyelvtanításnak.

Népiszkoláink magasabb színvonalra való emelése céljából felhívjuk az említett könyvekre az iskolai hatóságok figyelmét.

Törvéyszék.

Érdekes párbajest foglalkoztatta tegnap a zombori kir. törvéyszéket. Dr. Fratricsevits Ast Vince helybeli ügyvéd és Poppovics Sebő vármegyei főlevéltárnok ülték a vádlottak padján, akik a m. évben pisztolypárbajt vívtak, amelyben egyik fél sem sérült meg. A lovagias affaire-re egy pár esőpp ber szolgáltatott okot, mely egy estélyen a hagyományos koccingatás közben dr. Ast poharából Poppovicsnak nyakába ömlött, miben ez utóbbi oly célzatos sértést talált, hogy másnap segédeit küldte dr. Asthoz. Így került az ügy fegyveres eldöntés alá. A végtárgyalás után, melyen a vádhatóságot dr. Szász János kir. alügyész képviselte, a védelmet pedig formalis plaidoyer-k alakjában maguk a vádlottak adták elő, — a törvéyszéki tanács elnöke kihirdette az ítéletet, amely szerint a törvéyszék dr. Fratricsevits-Ast Vincét 8 napi, Poppovits Sebőt pedig 10 napi államfogságra ítélte. Ebben ugy a kir. ügyész mint a vádlottak megnyugodtak.

Családi állás elleni vétésg címén vonta a zombori törvéyszék felelősségre Kolb Mária eszéki illetőségű hajadon leányt, aki 10 napos esecsensőjét hitlen kedvese S. Ferenc bács megyei jómódú földműves házába hozta és a tornáczra letévé, eltávozott. A föltűnően padján leány, ki még csak most fogja 19-ik életét betölteni, keresetlen szavakban beszélt el szerelmének történetét. S. Ferenczel otthon, Eszéken ismerkedett meg, ahol az mint katona szolgált, a szerelmes hadi házassági ígéretekkel elcsavarta a leány fejét s csakhamar benső viszony fejlődött ki közöttük. A cserben hagyott leány kétségbeesésében elhatározta hogy kedvesét felkeresi és ígéretere emlékezteti, magával vitte kis gyermekét is, akit azonban nem szándékozott ott hagyni volt kedvesénél, sőt azt néhány nap múlva tőle vissza is fogadta. Mithogy a vádlott leány vallomását a tanúk is megerősítették, s maga S. Ferenc is, aki időközben meg-nősült, beismerte, hogy a leánynak házasságot ígért, az inkább szerencsétlen mint bűnös leány ellen a közzvádó a vádat elejtette, minek folytán a törvéyszék fölmentő ítéletet hozott.

A valódi mosható padló fénymáz

a legjobb és legolcsóbb máz parket, lágyfa és lakkozott padlózat számára. Rögtön megszárad és a nélkül hogy kefélni kellene olkórsima, tartós fényvel bír. Kapható színtelen, világos sárga, sárga, sötét sárga, vörös és diószínűbarna minőségben. Egy kataly ára 45 kr. 85. kr. és 1 ft 60 kr.

Szabadalmazott táncsterem máz

a legolcsóbb és legpraktikusabb fényező és simító-szer mindenféle tánchelyiség számára. Kilójának ára 1 ft 30 kr.

Szabadalmazott kenő viasz

nagyon megkönnyíti a kefélet és a vele bekent pallót a nedvesség és por ellen ellenállóbbá teszi. Kapható fehér és sárga színben. Ára. drbnkint 20 kr.

Prospektust ingyen és bérmentve küld

SCHNEIDER és T^{sa.}

BÉCS

V/2 Hundsthurmerstr. 141. I. Herrngasse 10.

Zomborban kapható Lugumerszky Plátó, Hai testvérek és Weidinger S. A-nál valamint minden nagyobb fűszer, festékárú és droguakereskedésben.

Eredeti párizsi

gummi és hal-hólyag a legkitűnőbb és fölülmulhatlan minőségben tuczonként 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 és 8 forint. A szállítás pontosan és titoktartás mellett eszközöltetik e szakmában az első és legjobb hirnévben álló czég által. Legszebb és legelőzékenyebb szolgáltatás, és végre kimerítő árjegyzék, mely zárt borítékban küldetik szét.

REIF J. specialista által
BÉCSBEN, IV. Margarethenstrasse 7.

ROTH FÜLÖP

műórás

ujjonnan berendezett óraraktár

Zomborban.

Zrinyi-utca 186. számú házban

24 óráig járó fali óra	2.50	król	feljebb
8 napig	"	4	frtól
8 " " 1/4 óráig	"	30	frtól
8 " " ütőszer nélküli ingaóra	"	8	frtól
40 óráig " ébresztő óra	2.50	król	
Nikl remontoir zsebóra	4	frtól	
Ezüst " dupla fődelf	11	frtól	
Tulla " " "	18	frtól	
Uri arany remontoir óra	40	frtól	
Női " " " " " 10	"	"	"
árusit.	"	"	"

Van szerencsém továbbá a n. é. közönséget értesíteni, hogy a fenti árjegyzékben nem érintett, kitűnő svájci zsebórák, bécsi ingaóra, nemkülömben németországi, francia, és amerikai szerkezetű ingaórák, nálam különféle alakokban és a legjutányosabb ár mellett kaphatók.

Javításokat, nem csak a fent nevezett árukon, hanem toronyórákon, valamint uradalmi épületeken, villákon és nyaralókon alkalmazott órákat is javítok, a javítás úgy az általam elárúsított új órák jóvoltáért és pontosságukért mindenkor két évi jótállást vállaltok.

A raktáron esetleg nem levő árucikk, tetszés és nálam megtekinthető minta szerint megrendelhető

Winterberg-intézete

Bécs Währing Cotagge-Anlagen.

Nagy lánynevelde comforrral berendezve Szép tanuló-, háló és társalgó termek. — Pompás kert stb. — Egészséges fekvése.

Államilag elismert bizonyítványok.

Tulajdonosa

Winterberg Mária úrnő

Coblentzből a Rajna mellett.

Egyedüli és segély biztos

elvesztett vagy elgyengült férfi rónél (Impotencia) az új cs. és kir. szabadalmazott készületekkel. Eszre nem vehető, külsőleges, jóállás mellett ártalmatlan, kellemes az ingerlest kizáró gyógyszer.

Hirneves tanárok elismerő okiratai és legmelozebb orvosi ajánlatok.

Teljesen felgyógyultak hálaíratának ezrei érdekelni ajánlják használatát.

Postai szétküldés és csomagolás titoktartó. Tartalom és szállító ki nem vehető.

DR. CARL ALTMANN

Wien, VII. Mariahilferstrasse Nr. 70.

Rópiratok kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

GUTJAHR és MÜLLER

malomépítéset, gépgyár és vasöntöde

GYÁR:

V., külső václ út 70. szám.

BUDAPESTEN

GYÁR:

V., külső václ út 70. szám.

Trieur s tyukazási osztály.

Ajantjuk az általunk gyártott és több mint

20.000 példányban elterjedt

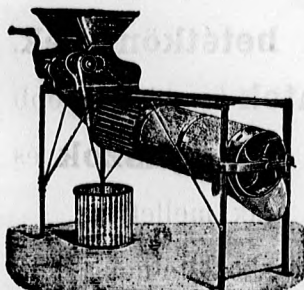
Trieur: a konkoly és bútkönynek a buza árpa vagy rozs közüli kiválasztására,

Trieur: a zabnak a buza közüli kiválasztására.

Buza és árpaosztályozó gép: a mely a magvakat nagyságuk szerint osztályozza nagy választékban készlet olesó árukon.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Ismét eladdig megfelelő kedvezményben részestlnek. Gyártunk továbbá gőzgépeket, vizike-rekeket, teljes malomberendezéseket mlt- és sima őrlésű malmok részére; továbbá szerszám-gépeket a vas és ércék megdolgozására.

Férfi s női betegségek

mint bujakór, fekélyek, bőrkütségek; folyások és hólyaghurut a egidültlebb alakban is, nem a közönséges, hosszadalmas befecskeződésekkel, hanem

irrigató által saját készülékemmel, s új gyógymódom szerint

vagy esetleg helyi endoszkopikus kezeléssel is **alaposan s sikeresen**

kezeltetnek. Stricturák, az aggkorban fellépő vizelési nehézségek; ágybeszennyezés, valamint nemi gyengeséggel párosult gerincbajok

galvano-mechanikai módon

sikeresen gyógyítottak

Orrfekélyek s az orrnak bedugulása, valamint a száj- s orrnak bűzössége az álltalam feltalált s több 100 esetben kitűnő eredménnyel használt

orrosapkészülékemmel

rövid idő alatt alaposan gyógyítottak.

Galandférgek, melyek a legerősebb kúráknak ellenállottak, Németországban készült gyógyszeremmel 3 óra alatt gyökeresen eltávolítottak.

Dr. Fischer Adolf, orvos-sebész tudor, műtő- és nőgyógyász, a „Nyilvános gyógyintézet“ nek rendelő főorvosa s specialista 27 év óta Budapesten, Ó-utca 5. sz. I. em. rendel d. u. 2—5-ig.

Csak díjazott levelekre válaszolok s gyógyszerekről is gondoskodom. 26-1

KLYTHIA a bőr ápolására

az arczbőr szépitése és finomítása

ZSIRPUDER

Legelegánsabb fehér, rózsaszínű vagy sárga színű toilette-, bál- és salonpuder.

Vegyileg megvizsgálta és ajánlta
DR. POHL J. J., cs. kir. tanár Bécsben.

Elismerő levelek a következő hölgyektől:

TAUSSIG GOTTLIEB
finom

TOILETTE SZAPPANOK
és

ILLATSZEREK
gyára.

Főraktár: BÉCS

I. Wollzeile Nr. 3.

Wolter Sarolta, a cs. kir. udvari színház tagja Bécsben.
Beeth Lola, a cs. kir. udvari opera tagja Bécsben. Schläger Antonia, a cs. kir. udvari opera tagja Bécsben. Pálmai Ilka, a Theater a. d. Wien tagja Bécsben. Odilon Ilona, a Deutsches Volkstheater tagja Bécsben. Ernest van Dyck, a cs. kir. udv. opera tagja Bécsben stb. stb.
Kapható a legtöbb illatszertüzletben és gyógyszer-tárban.

Ki jó, lábbal illő, legujabb alakú cipőt óhajt viselni, forduljon a Magy. Kir. saab.

Magyar bőrkézmű-

és cipőgyárhoz

Temesváry Mór

Budapesten, VI. ker., Teréz-kört 43. szám.

Kittintette díszeklelvéllel, arany és ezüst-érmekkel. Szállít a tartósság, kezessége mellett elég unsz cipőket legujabb fagon szerint.

Kivonat a képes árjegyzékből:

Női
cipők:

Férfi
cipők:

Cugos cipők, szivalkattal zerge-vagy borjúbőről 3,25—frig
Cugos cipők, laktéjél, kez-lyuboról 3,30—frig
Cugos cipők, kék, 3,50—frig
Cugos cipők, francia chaux-rem-bőről 3—8 frig
Regatta félcipők fekete vagy sánes 2,20—3,50 frig
Konrad hálcipők 1,20—2,20frig
Cugos cipők fejjel és díszített árral, strapara 3,50—8 frig
Cugos cipők borjú vagy kú-bőről, finom-nemű 4,00—8 frig
Cugos lakk-cipők külfönte alakban 4—7 frig
Csizmak orosz-bagatara orsz-lakk- vagy borjú-bőről 8—14 frig

Legnagyobb választék mindenemű, nyek- és leány-cipőkben. Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések láthatólag mertek vagy minacipő beküldése mellett után- a pontosan és leküldetésen fogamossal- tának.

BRUCK és SCHLEIFER

ZOMBORBAN

(főutca Sztojkovits féle ház)

ajánlják teljesen ujonan feszerelt

KÖNYVNYOMDÁJUKAT.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkák elkészítést, úgy mint: **árjegyzékek, alapszabályok, részvények, betétkönyvek, váltó-úrlapok, czimkék, körözvények, röpiratok** kisebb-nagyobb művek, **üzleti könyvek, tabelláris munkák falragaszok** és **gyászlapok** a lehető leggyorsabban és legjutányosabb árak mellett.

Vidéki megrendelések különös figyelemmel gyorsan eszközöltenek.